

AĞAÇ AYAK CAMİİ:

Akbaş mahallesi, Ulucanlar caddesi üzerinde yer alan camii 1117 H. (1705-1706) yılında yapılmıştır. Meyilli bir arazi üzerinde boyuna dikdörtgen planda ve kerpiç duvarlı camii'nin duvarları üzerinde mukavemeti artırmak gayesi ile bol miktarda ağaç hatıl ve direklerin kullanılmış olmasından dolayı Ağaç Ayak Camii adını almıştır. Kıрма çatılı ve ahşap tavanlı camii'nin tavanı güzel bir görünüş arzemesine ve eski ahşap işçiliği yansıtmasına rağmen muhakkak ki orijinal değildir. Sadece kuzey cephe tuğladan yapılmış ve ağaç hatıllarla takviye edilmiştir. Giriş kapısı üzerinde ve yanlarındaki pencereler üzerinde tuğladan sivri kemerli alınlıklar bulunmakta, kuzey cephede mahfile açılan pencerelerin içleri kapatılmış ve küçük tezyini birer niş şeklini almıştır. Kuzeybatı köşede bulunan ağaçlar pahlıdır. Minare ahşap ve yüksekliği azdır. Bazı kısımlarda, bilhassa mahfilin alt tavanındaki işçilik ve malzeme tavanla ayrılık göstermektedir. Düz tahtalar üzeri ince çıtalarla kare bölümlere ayrılmış olan tavanda çıtaların kesiştiği yerlere baklava halinde ufak tahta plakalar konmuştur. Orta kısımda 6 kenarlı bir göbek tavan yüzeyinden çıkıntı teşkil edecek şekilde yapılmış ve etrafı aşu boyalı nakışlarla süslenmiş, kenar pervazları ile çevrilmiştir. Orta göbeğin içi ise birbirine geçmiş daireler ve bu daireler ortasında ışınlı yıldızlarla tezyin edilmiştir. Kuzey taraftaki mahfili iki ahşap direk taşımakta olup, mahfilin orta kısmı yanlara göre balkon şeklinde ileri doğru çıkıntı teşkil etmektedir. Kenarları aşu boyalı nakışlarla tezyin edilmiş mahfilin nakışları tavan nakışlarından daha eski olduğunu gösterir. Kible duvarı ortasındaki alçı mihrabı mücesemdir. Tavan hizasına kadar yükselen mihrap en üstte bir sıra palmetle nihayetlenir. Mihrap nişi 5 kenarlı ve köşelerde 2

sütunçe ile süslenir. Niş üzeri mukarnaslarla ve nişin iç yüzeyi alçak kabartma ve geometrik geçme motiflerle köşe dolgularıda aynı şekilde motiflerle süslenmiştir. Mihrap nişinin etrafını 3 bordür çevreler. Dışta ve içte Kelime-i Tevhit yazılı, iki bordür arasında birbirine geçmiş ovalerle süslü ikinci bir bordür bulunmaktadır. Mihrabın üzerinde üst üste 3 kitabe bulunur ki, bunlardan ortadaki iki parçalıdır. Ahşap minberin merdiveni altındaki üçgen pano geçmeler halinde yapılmıştır. Bütün yüzey hatayı, rumi ve kıvrık dallarla bezenmiş nakışlarla kırmızı, siyah, sarı renkler kullanılmıştır.

AHİ ELVAN CAMİİ:

İç kaleye çıkarken, yol üzerindedir. Plan bakımından Aslanhanenin küçüğüdür. 14. yy'dan kalma Ahi devri eseridir. Ankara'da bulunan ahşap eserlerin en güzel örneğidir. Koyun pazarı semti Ahi Elvan Mahallesi piriç sokakta bulunan eser Selçuklulardan sonra Ahiler veya Osmanlıların ilk devirlerinde yapılmıştır. Hacı Nizamettin oğlu Elvan Mehmet Bey tarafından yaptırılmış olduğu bilinen eserin, Elvan Mehmet Beyin yaşadığı 732-792 (1331-1389) tarihleri arasında yapıldığı anlaşılmaktadır. Daha sonra 1413 yılında Çelebi Mehmet'in emri ile tamir ettirilmiş olan eser, vakfiyesinde daha öncede ahi Yakup tarafından 794 H. (1392) ' de tamir ettirildiği de kaydedilmektedir. Selçuklu camilerinin bir çoğunda görülen, ahşap destek sistemli ve ahşap tavanlı camilerden olan Ahi Elvan Camii'nin planı muntazam bir dikdörtgendir. Aslanhane Camii'indeki gibi dikdörtgen planı içerde dört sıra sütün dizisi ile beş nef teşkil

etmesi gerekirken doğu cephede duvarlar bir nef büyüklüğünde içeri alınmak suretiyle caminin eni bir nef daraltılmış ve dört nef haline getirilmiştir. Arslanhane camii'ine göre daha sade olan beden duvarları temel hizasından itibaren kerpiç malzemedir yapılmıştır. Dış duvarlar üzerinde örtü sistemi Arslanhane camii'nin aynıdır. Yüksek ağaç direkler her üç sırada da dörder adet olup üzerlerinde uçları kavisli yastıklar ve bunların üzerinde boydan boya uzanan ağaç kirişler bulunmaktadır. Ahi Elvan Camii'nde de Arslanhane Camii'nde olduğu gibi orta nef yan neflere uçları kavisli traversler iki kademe halindedir. Kuzey kısımda ikinci direklere kadar uzanan ahşap kadınlar mahfili yer almaktadır. Kible duvarı ortasında bulunan mihrabı tamamen alçıdan yapılmış olup, mihrap nişi altı kenarlı ve üst kısmı mukarnaslıdır. Geometrik geçmeler ve arabesklerle süslü olan niş köşe dolguları üzerinde dikdörtgen panoda gayet ince yazılmış Ayet-el Kürsi kitabe bulunmaktadır. Dıştan üç kenarı dolaşan bordürlerde Kelime-i Tevhit yazılmıştır. Mihrabın üst kısmı bir sıra palmet dizisi ile nihayetlenmektedir. Camii'nin en güzel kısımlarından bir diğeri de minberidir. Sultan Alaaddin Camii ve Arslanhane Camii minberi ile ahşap işçiliği ve şekil bakımından büyük benzerlik göstermektedir. Merdiven altının yan panolarında, geçmeler halinde işlenmiş altıgen, yıldız, üçgen şeklindeki küçük parçaların içleri oyma tekniğinde arabesklerle süslenmiştir. Minber kapısı üzerinde üst üste iki kitabe bulunmaktadır. Kitabede minberin 819 H.tarihinde Çelebi Sultan Mehmet zamanında Harputlu Beyazıt oğlu Mehmet tarafından yapılmış olduğu kaydedilmiştir. Böylece Camii'nin bu tarihten daha önceye ait olduğu 732-762 H.(1331-1366) tarihinde yapılmış olduğu fakat 1413 yılında Çelebi Mehmet'in emri ile tamir ettirildiği kabul edilmiştir.

AHİ YAKUP CAMİİ:

Giriş kapısı üzerinde yer alan yazıta göre, 1391 yılında Ahi Yakup tarafından yaptırılmıştır. Bentderesi Mahallesi'ndedir. Son derece sade bir yapı olan mescidin son cemaat yerine bir merdivenle çıkılır. Mihrabı alçıdandır ve üzerinde Kelime-i Tevhid yazılıdır.

ALAADDİN CAMİİ:

Ankara Kalesi içinde, 1178 yılında Selçuklu Sultanı 2. Kılıç Arslan'ın oğlu Muhittin Mesut Şah tarafından yaptırılmış. Ankara'nın en eski camilerinden biri olan yapının kible duvarı iç kaledeki Zindan Kapı'ya bitişik. Caminin kuzeye bakan ön cephesi, Roma yapısının üzerine kurulu olan ahşap bir çatıyla örtülü. Ceviz ağacından oyularak yapılan minberi ise Selçuklu ağaç işlemeciliğinin en güzel örneklerinden biri sayılıyor. Caminin mihrabı ve Hazneli Çesmesi ise 19. yüzyıla tarihleniyor.

ASLANHANE CAMİİ & AHI ŞERAFETTİN CAMİİ:

Evvelce etrafında arslan heykelciklerinin bulunmasından dolayı "Arslanhane" ismini almış olan Ahi Şerafettin Camii, Ahi Şerafettin Mahallesinde Atpazarı Yokuşu üzerinde bulunmaktadır. Selçukluların son devrinde Ankara'da kurulmuş olan Ahiler Devrine ait olan eser, Ahi Hüsameddin tarafından 889 H. (1290) tarihinde yaptırılmıştır. Büyük bir dikdörtgen teşkil eden camii'nin iç mekanını, kible duvarına dikey dört ahşap sütun dizisi ile beş nef meydana getirmektedir. Orta nef üzerinde bulunan mihrap, camii'nin boyuna uzanan simetri aksının tam üzerinde yer almaktadır. Orta nef yan neflere göre daha geniş ve tavan yüksekliğide biraz daha fazladır. Moloz taşlar arasında bol miktarda kullanılmış olan spoli kesme taşlardan yapılmış olan beden duvarlarının teşkil ettiği mekanın üzeri kiremitli kaplı bir çatı örtmektedir. Camii'nin esas girişi kuzey cephede bulunmakta ise de, bu giriş sadece iç mekanın kuzey tarafına yapılmış olan ahşap kadınlar mahfiline, doğu batı cephelerde bulunan kapılar ise camii'nin ibadet mekanına açılmaktadır. Fakat yanındaki minareye bitişik olarak yapılmış olan kuzey kapı, tam bir taç kapı

hüviyetini taşımaktadır. Orta aksa göre biraz doğu kenara doğru kaydırılmış olan kuzey kapı tamamen kesme taştan yapılmıştır. Beden duvarlarından çıkıntı teşkil eden portal camii'nin beden duvarları ile tezat teşkil eder. Üzeri zengin mukarnaslarla nihayetlenen portal nişinin iki kenarında yan duvarlara estetik bir hareket ve güzellik sağlayan nişler bulunmaktadır. Kuzeydeki portal bitişik olarak yapılmış bulunan kare kaideliminenin alt kısmında gene Roma ve Bizans menşeli spoli taşlar kullanılmıştır. Camii duvarlarında olduğu gibi minare kaidesinde de taşlar arası derz yapılmıştır. Oldukça yüksek olan kaideden gövdeye geçişi sağlayan kürsüde kareden silindirik gövdeye yedi sekiz tabir edilen üçgen satırlarla geçilmektedir. Selçuklu minarelerinin genel karakteristiğini yansıtan minarenin, kürsü üzerindeki üst kaidesinin 8 kenarından her biri önce dikdörtgen panolar içinde kemerli nişler, sonrada birbirini takiben sivri kemrli nişlerle teşkilatlanmıştır. Dikdörtgen nişlerin her birinin üzerleri yer yer konulmuş gök mavisi, lacivert çinilerle süslenmiştir. Daha yukarıda sade bir bordür bütün kenarları

dolaşmakta ve bir sıra firuze renkli sırlı tuğla ile nihayetlenmektedir. Minare gövdesinin alt kısımlarında gene sırlı tuğladan bir kuşak gövdeyi sarar. Şerefe altı alışıl gelmiş şekilden başka oluşu ilk bakışta dikkati çekmektedir. Kalın silindirik gövde dışarı doğru hafifçe genişleyerek, küçük köşeler meydana getirmekte ve sekizgen hale gelmektedir. Şerefe korkulukları altında bu genişleme biraz daha artmaktadır. Tuğla korkulukları takiben devam eden petek daha ince ve silindirik olup konik bir külahla nihayetlenmektedir. Camii'nin doğu kapısı sonradan yapılan ilave kısımla eski halini kaybetmiş ise de, eski izlerden bir revağın bulunduğu anlaşılmaktadır. batı kapısı ise, daha küçük olmakla beraber sivri kemerli ve taş sövelidir. Kemer alınlığında bulunan büyük üçgen panonun içi daha küçük üçgenlerle ayrılmakta ve içlerinde mavi çini, kemer alınlığını süslemektedir. Gene kalıntılarında kapının biraz daha yukarı doğru yükseldiği anlaşılmaktadır. Dış duvarların mütevazi görünüşü yanında iç mekan Selçuklu camilerinin en güzellerinden birini teşkil etmektedir. Mekan kibleye dikey dört sıra ahşap

direk dizisi ile beş nefe ayrılmaktadır ki, her nefte altışar tane olmak üzere 24 adet yekpare direk üst örtüyü taşır, bütün direklerin üzerindeki mermer başlıklar, eski binalardan getirilerek kullanılmıştır. Başlıklar üzerinde uçları kavisli ağaç yastıklar ve bunların kalın dört köşeli ağaç kirişler üzerinde yukarı doğru üç kademe halinde, genişleyen uçları kavisli traversler, orta nef tavanını yanlara göre daha da yükseltmektedir. Bütün tavan boyunca uzanan kirişlerin üzerinde 30cm. aralıklarla konmuş yuvarlak ağaçlar ve bunları üzerini tahtalar kaplamaktadır. Tahta yüzeylerin üzerleri ise aşı boyalı ince çıtalarla dekore edilmiştir. Camii'nin içinde bütün kuzey kısmı ikinci direğe kadar kaplayan kadınlar mahfili mekanı ikinci kat halinde ayırmaktadır. Kible duvarı ortasında bulunan mozaik çinili muhteşem alçı mihrap Ankara Camilerinin olduğu kadar memleketimizde bulunan bu tür mihraplarında en güzellerinden birini teşkil etmektedir. Tavan hizasına kadar yükselen ve beden duvarlarından çıkıntı teşkil eden mihrap bütünüyle büyük bir pano meydana getirmektedir. Ankara'da bulunan bütün camii ve mescitlerin mihrabı genellikle

kompozisyon olarak birbirine benzemekle beraber, gerek teknik ve gerekse işçilik bakımından en mükemmel olanı muhakkakki Arslanhane Camii'nin mihrabıdır. En dışta 5 cm. genişliğindeki ince bir bordürü takiben, kavisli olarak içeri doğru kıvrılan dekorsuz bir satır ve 18 cm. genişliğindeki ikinci bordür, üç kenarda mihrabı sarar. Her iki bordürde tamamen alçıdan yapılmış ve dış bordürlerden ikincisi, birbirine geçmiş iki sıra rumi ve kıvrık dallarla süslenmiştir. Daha içerde ince çubuklar halinde kesilerek mozaik çini çini tekniğinde işlenmiş 25cm. genişlikteki mavi renkli çinilerden geometrik geçmeli üçüncü bordür bulunur. Mavi çubukların meydana getirdiği esas motiflerin ortalarında beşgen şekilde kesilmiş lacivert çiniler konmuştur. Üçüncü bordürü takiben içeri doğru daha da daralmış olan olan dördüncü bordür alçıdan yapılmış olup bitki motiflerinin süslediği zemin içinde, kitabeler yazılmıştır. Beşinci bordür gene mavi renkli çinilerden geçmeler halinde işlenmiştir. Dikdörtgen olan mihrap nişinin içi ve üzeri mozaik tekniğinde çinilerle kaplanmıştır. Mihrap nişinin üzeri mukarnaslıdır. Nişin iki

köşesinde ajurlu olarak alçıdan yapılmış iki sütunçe bulunmaktadır ki, sütunçelerin üzerinde saksı şeklinde çan başlıklar bulunur. Çan başlıklarında üzerinde nişin üç kenarını lacivert ve mavi çinilerden bir kitabe şeridi dolaşmaktadır. Mihrap nişinin köşe dolguları beşinci bordüre kadar büyük bir pano meydana getirmekte ve nişin bittiği kısımda başka bir bordür tarafından kesilerek üstte dikdörtgen bir pano teşkil etmektedir. Kıvrık dal ve yaprakların doldurduğu niş köşe dolgularının üzerindeki dikdörtgen panonun zemini alçı içine gömülmüş lacivert çinilerden altıgenler ve yıldız şeklinde alçı motiflerle süslüdür. Orta zeminden önce tatlı önce tatlı bir meyille kabarık ve hafif bombe kabara şeklinde pano yer almaktadır. Kenarları gene mozaik tekniğinde çinilerden zikzaklı, bombeli kısımda yaprak ve kıvrık dallarla ajurlu kabartma olarak işlenmiş olan kabara, mihrabın güzelliğini bir kat daha artırmaktadır. Bütün iç mimarisi ve muhteşem mihrabı, camii'nin ahşap minberi ağaç oymacılığı bakımından Ankara camileri içindeki en güzel üç minberden bir tanesidir. İç kaledeki Alaaddin Camii minberi ve Ahi Elvan Camii

minberi ile çok yakın benzerliği bulunan Arslanhane Camii minberinin bir de kitabesi bulunması büyük önem taşımaktadır. Geometrik geçmeler halinde yapılmış minberde kıvrık dal ve yaprak motifleri oyularak bütün yüzey süslenmiştir. Yıldız, üçgen, beşgen ve sekizgen şekillerde yapılmış küçük geçmeler, merdiven altında büyük bir üçgen pano meydana getirmektedir. Gerek merdiven ve gerek hutbe mahallinin altı iki sıralı bordürlerle panolara ayrılmaktadır. Minberin en altındaki bir sıra kemerin iç yüzeyi arabesklerle süslenmiştir. Giriş kapısı çok küçük ve dilimli kemerlidir. Köşelerde içleri balık pulu motifleri ile süslü iki sütunçe bulunmaktadır. Rumi ve palmetlerle süslü kemer köşe dolguları üzerinde, üst üste iki kitabesi bulunmaktadır ki, burada minberin Ebu Bekir oğlu Mehmet tarafından 689 H.(1290) da yapılmış olduğu yazılmıştır. Hutbe altında sivri nal kemerli küçük bir kapı bulunmaktadır ki bu kısım minber altında dolap olarak kullanılmaktadır.

CENABİ AHMET CAMİİ:

Ulucanlar caddesi üzerinde yeni adıyla, Mimar Sinan meydanında yer alan eser klasik osmanlı Mimarisinin Ankara'da yegane temsilcisidir. Teskeret-ül-Ebniye de, Sinan tarafından yaptırılan eserler arasında ismi geçen camii, Ankara beylerbeyi Cenabi Ahmet Paşa tarafından 937 H.(1565) yılında yaptırılmıştır.Eserin üzerinde bulunan bir kitabede 1217 H.(1802-1887) yıllarında Ankara Valisi Abidin Paşa ve Abdülcelil Zade Hidayet efendi tarafından onarılmış olduğu yazılıdır. Klasik Osmanlı Mimarisinin tek kubbeli camilerinden olan Cenabi Ahmet Paşa Camii'nin tamamı kesem taştan yapılmıştır. Plan şemasında ve mekan Konstrüksiyonunda Sinan'ın camii mimarisine ve bilhassa tek kubbeli camilere getirdiği bir takım yenilikleri gösterir. Meyilli bir arazi üzerinde yapılmış olan eserin Kible cephesi kuzey cephe irtifatına göre daha fazladır. Kuzey cephedeki 4 mermer sütunlu ve 3 kubbeli son cemaat yeri zeminden yüksekte olup, 3 büyük

sivri kemerlidir. Mermer sütunlar üzerindeki sütun başlıkları klasik Osmanlı sütun başlıklara halinde olup büyük sivri kemerler renkli taştan yapılarak camii'nin cephe görünüşü zenginleştirilmiştir. Son cemaat yerinin orta kubbesi yanlardakilerden biraz daha geniş ve yüksektir. Sütunlar üzerindeki başlıklar, gergi demirleri ile birbirlerine bağlanmışlar. Orta kubbe esas genişliğinden biraz daha az olduğundan kubbe eteğinde kalan boşluklar baklavalarla süslenmiştir. Yanlardaki küçük kubbelerin intikalleri ise pandantiflidir. Son cemaat yerinin orta bölümüne açılan cümle kapısı birbirine geçmiş geometrik şekillerle süslü taş bordürle çevirmekte ve bir sıra palmetle nihayetlenmektedir. Portal nişinin iki yanını 5 kenarlı ve üzerleri mukarnaslı iki yan niş süsler. yay kemerli kapı üzerinde Camii'nin 973 H.tarihli kitabesi yer alır. Portal nişinin üzeri zengin stalaktifli olup üstte sarkıt şeklinde 2 püskülle süslenmiştir. Kapının iki yanında son cemaat yerine açılan silmeli iki dikdörtgen pencere yer almaktadır, bu pencerelerin üzerleri sivri kemer alınlıklı olup, pencereler arasına son cemaat yerinin mihrabiyeleri yerleştirilmiştir. İki kademe

halinde yükselen kesme taştan yapılmış beden duvarları üzerinde pencereler sivri kemer alınıklıdır. Kuzeybatı köşedeki minare üst üste iki kademeli kaidesi ve kaideleri takiben renkli taştan üçgen satırlara ayrılmış pabuç üzerinde yükselen minare gövdesi 16 kenarlı olarak yapılmıştır. Beden duvarlarının her iki kademesi de silmelerle nihayetlenmektedir. Duvarlar üzerinde biraz daha içerden devam kubbe kasnağı yukarı doğru hafif oval ve silindire yakındır. Kasnak üzerindeki yarım kürevi kubbe ile birlikte kasnak tamamen kurşunla kaplanmıştır. Beden duvarları üzerinde pencereler, doğu ve batı cephelerde birinci sırada 5, kuzey ve güneyde 2' şerden 4 adettir. ikinci ve üçüncü sırada ise sivri kemerli ve içeri alçı şebekeli pencereler yer almaktadır. Kare yılanın üzerinde yükselen kalın taş duvarlardan içte, köşelerdeki büyük tromplarla kasnağa geçilmekte olup, trompların içleri tepe noktasında birleşen yivlerle donatılmıştır. Beden duvarları, trompları altında pahlı bir silme bütün kenarları dolaşır. Kasnak altında 8 küçük pandantiflerin üzerini çenber şeklinde ikinci bir silme çevirmektedir. Kubbe eteğinde küçük bir galeri yer almakta,

kubbenin uzantısı şeklinde görülen kubbe kasnağında içleri alçı şebekeli ve renkli camlı 16 penceresi bulunmaktadır. Kible duvarı ortasında beden duvarlarından hafif çıkıntı teşkil eden mihrabı çok sade ve beyaz mermerden yapılmıştır. 5 kenarlı mihrap nişinin üzeri kademeli olarak daralmakta ve stalaktitlerle, niş köşe dolguları iki küçük rozetle süslenmektedir. Mihrap nişinin etrafı iki sıra sade bordürle çevrilmekte ve mihrabın üst kenarında bir sıra palmet yer almaktadır. Mihrabın sağında gene beyaz mermerden yapılmış minber bulunmaktadırki mücessemliği yanında Sinan'ın bir çok eserinde görülen sadeliği ilk anda dikkati çekmektedir. Mutena bir sanat anlayışı içinde kenar profillerden başka hiç bir dekoratif unsur göstermeyen minberin merdiven altı üçgen panosunun alt kısmı, küçük dikdörtgenler içine alınmış, 4 tane kırık sivri kemerli açıklıklarla ayrı bir güzellik kazanmış ve yeknasak görünüş yok edilmiştir. Hutbe yeri altında iki açıklık bırakılmış olup bunlardan alttaki sivri kemerli ve geçit teşkil etmekte üstteki ise kırık sivri kemerli ve tezyini mahiyettedir. Camii'nin kuzeybatı köşesinde

mermer sütunlu ve iki kat halinde teşkil olunmuş müezzin mahfilinin ikinci katının kenar korkulukları ajurlu ve geometrik geçmeli olarak yapılmıştır. Kuzey duvarında cümle cümle karısının iç kısmı beden duvarlarından çıkıntı teşkil etmekte olup kapının yay kemeri kırmızı beyaz taştan yapılmış ve üstte bir sıra palmet ile süslenmiştir. Camii'nin içi, alt sıra pencerelerin alınlıkları, ikinci sıra pencerelerin etrafı pandatifler ve kubbenin orta kısmı kalem işleri ile süslenmiştir. Kubbe ortasında, orta göbekten çıkan ışınal kollu motifler kubbe eteğini çeviren bordüre kadar kubbeyi adeta dilimlere ayırmaktadır. Kubbe eteğinde ve kasnaktaki pencerelerin etrafında da bulunan kalem işlerinde, mercan kırmızısı, lacivert, turuncu, sarı ve pek az yeşil renkler kullanılmıştır. Bu kalem işlerinden sadece kubbe ortasındakiler orijinal olup, diğerleri sonraki tamirler esnasında yapılmıştır. Orta göbek üzerinde içiçe 5 bordür yer almakta olup, en ortada kırmızı bir zemin üzerine işlenmiş arabeskler bulunur. Bunu takiben, yanyana dizilmiş hatayilerden ikinci bir bordür ve en dışta örgülü dar bordür orta göbeği

meydana getirmektedir. Orta göbeğin etrafında uçları palmetli ışınlar birer pencere atlayarak pencere üzerlerine kadar uzanır. Örgülü küçük madalyonlar ve aralarındaki kartuşların teşkil ettiği ışınlar arası ikişer rozetle süslenmiştir. Camii'nin kible yönündeki ikinci sıra pencereleri renkli camlı alçı şebekelerle kapatılmış olup, mihrabın tam üzerinde yuvarlak bir alçı pencere bulunmaktadır.

GECİK MESCİDİ:

Nazım Bey Mahallesi Ulucanlar Caddesinde bulunan 81 kapı numaralı eserin kitabesinde 847 H.(1443) yılında yapıldığı kaydedilmekte ise de kim tarafından yaptırıldığı bilinmemektedir. Ulucanlar Caddesinin seviyesi alçaltılmış olduğundan Mescit Cadde yanında teşkil olunan bir

platform üzerinde kalmaktadır. 9,70 x 6,60 m.ebadında, dıştan taş temeller üzerinde ahşap hatıllı ve kerpiç duvarlı çok basit ve ufak bir yapıdır. Dış görünüş itibariyle hiç bir sanat değeri bulunmayan mescidin kible duvarındaki alçı mihrabı tetkike değerdir. İki sıralı dikdörtgen pencerelerle aydınlanan mekanı örten ahşap tavan da pek fazla değer taşımaz. Tavan hizasına kadar yükselen ve bir sıra palmet ile nihayetlenen alçı mihrabı beden duvarlarından hafif çıkıntı teşkil etmekte olup, niş yarım silindirik ve üzeri mukarnaslıdır. Niş üzerindeki kısımlar ise kabartma olarak geometrik motiflerle süslenmiş ve bütün etrafı Kelime-i Tevhit yazılı bir kitabe bordüsü ile çevrilmiştir. Kuzey kısımda sonradan ilave edilmiş kadınlar mahfilinin ortası ileri doğru bir çıkma meydana getirir.

HACI ARAP CAMİİ:

Hacı Bayram Camii; Hacı Bayram-ı Veli adına 1427 yılında yaptırılmıştır. Mimarı Mehmet Bin Ebubekir Hamdani'dir. İlk tamirata 16.yüzyılda Mimar Sinan tarafından yapılmıştır. Daha sonra 1714'de Sultan III.Ahmet devrinde Hacı Bayram-ı Veli'nin torunlarından Mehmet Baha Efendi tarafından tamir ettirildiği, kible tarafından pencerelerin üstündeki iki kitabeden anlaşılmaktadır. Cami tamamen tuğla ile yapılmıştır. Süs mahiyetinde aralarına yeşil tuğlalar kullanılmıştır. Ayrıca Vakıflar Genel Müdürlüğü tarafından 1940 yılında geniş kapsamlı bir tamirat yaptırılmıştır.

Tamirat projesini Mimar Alaaddin bey hazırlamıştır. Ankara'nın başkent oluşu ve hızlı nüfus artışı dolayısıyla 1970'li yıllarda caminin tevsii zarureti doğmuş olduğundan Eyüp Sabri Canbolat başkanlığındaki Hacı Bayram Camii'ne Yardım Derneği'nce üç katlı yeni bölüm ilave edilerek caminin cemaat kapasitesi artırılmıştır. Cami dört köşeli ve kiremit damlıdır. İki şerefeli minaresi vardır. Minare taş kaideli, silindiri tuğla gövdelidir. Caminin ibadet kısmı alt pencere sıralarına kadar mavi-beyaz Kütahya çinileriyle kaplıdır. 17.yüzyılın ünlü nakkaşlarından Nakkaş Mustafa, dikdörtgen şeklindeki ibadet mahallinin süslemesini yapmıştır. Caminin kuzeyden aşağıya olan giriş yerinde 3 küçük çile odası (Çilehane)

bulunmaktadır. Bu odalar Hacı Bayram-ı Veli, Eşref oğlu Rumi ve Akşemseddin'e aittir. Son cemaat yerinin güneye bakan çıkıntı duvarında sülüsle yazılmış Kelime-i Tevhid mevcuttur. İç mekan ahşap tavan ile örtülüdür. Tavanın ortasında altıgen biçimli büyük bir rozet bulunmakta ve etrafı altı sıra çiçekli bordürle çevrelenmektedir. Aynı rozet daha küçük olarak kadınlar mahfilinin batısındaki ek mekan tavanın ortasında dikdörtgen panoda da yer almaktadır. İç mekan tavanındaki pervazlarda çiçek desenleri bulunmaktadır. Kadınlar mahfilinde de aynı pervazlar kullanılmıştır. Alt pencereler dikdörtgen biçiminde ve demir parmaklıdır. Dışı sivri kemerli nişlerle kuşatılmıştır. Üst pencereler sivri kemerli, alçı şebekeli ve

vitraylıdır. Çerçeveleri kalem işi bitki desenleriyle bezenmiştir. Duvarlarındaki Kütahya çinileri pencere üstlerine kadar yerleştirilmiştir. Nesih yazılı sureler ve ayetler mihrabın alınlığında yer almaktadır. Kelime-i Tevhid yazısını süsleme olarak mihrap bordürlerinde de görebiliriz. Boyalı mimber, künde kari tekniği ile yapılmıştır. Camdaki ahşabın üzerindeki boyama nakışlar Nakkaş Mustafa'ya aittir. Cami sol kible köşesinden Ogüst Tapınağı'na bitişiktir. Eskiden caminin sağında zaviye ve kısmen de mezarlık bulunmaktaydı. Bu mezarlığın önemli bir kısmı kaldırılmıştır ve Tacüddün Camii mezarlığına nakledilmiştir.

HACI BAYRAM CAMİİ:

Hacı Bayram Camii; Hacı Bayram-ı Veli adına 1427 yılında yaptırılmıştır. Mimarı Mehmet Bin Ebubekir Hamdani'dir. İlk tamirata 16.yüzyılda Mimar Sinan tarafından yapılmıştır. Daha sonra 1714'de Sultan III.Ahmet devrinde Hacı Bayram-ı Veli'nin torunlarından Mehmet Baha Efendi tarafından tamir ettirildiği, kible tarafından pencerelerin üstündeki iki kitabeden anlaşılmaktadır. Cami tamamen tuğla ile yapılmıştır. Süs mahiyetinde aralarına yeşil tuğlalar kullanılmıştır. Ayrıca Vakıflar Genel

Müdürlüğü tarafından 1940 yılında geniş kapsamlı bir tamirat yaptırılmıştır. Tamirat projesini Mimar Alaaddin bey hazırlamıştır. Ankara'nın başkent oluşu ve hızlı nüfus artışı dolayısıyla 1970'li yıllarda caminin tevsii zarureti doğmuş olduğundan Eyüp Sabri Canbolat başkanlığındaki Hacı Bayram Camii'ne Yardım Derneği'nce üç katlı yeni bölüm ilave edilerek caminin cemaat kapasitesi artırılmıştır. Cami dört köşeli ve kiremit damlıdır. İki şerefeli minaresi vardır. Minare taş kaideli, silindiri tuğla gövdelidir. Caminin ibadet kısmı alt pencere sıralarına kadar

mavi-beyaz Kütahya çinileriyle kaplıdır. 17.yüzyılın ünlü nakkaşlarından Nakkaş Mustafa, dikdörtgen şeklindeki ibadet mahallinin süslemesini yapmıştır. Caminin kuzeyden aşağıya olan giriş yerinde 3 küçük çile odası (Çilehane) bulunmaktadır. Bu odalar Hacı Bayram-ı Veli, Eşref oğlu Rumi ve Akşemseddin'e aittir. Son cemaat yerinin güneye bakan çıkıntı duvarında sülüsle yazılmış Kelime-i Tevhid mevcuttur. İç mekan ahşap tavan ile örtülüdür. Tavanın ortasında altıgen biçimli büyük bir rozet bulunmakta ve etrafı altı sıra çiçekli bordürle çevrelenmektedir.

Aynı rozet daha küçük olarak kadınlar mahfilinin batısındaki ek mekan tavanın ortasında dikdörtgen panoda da yer almaktadır. İç mekan tavanındaki pervazlarda çiçek desenleri bulunmaktadır. Kadınlar mahfilinde de aynı pervazlar kullanılmıştır. Alt pencereler dikdörtgen biçiminde ve demir parmaklıdır. Dışı sivri kemerli nişlerle kuşatılmıştır. Üst pencereler sivri kemerli, alçı şebekeli ve vitraylıdır. Çerçeveleri kalem işi bitki desenleriyle bezenmiştir. Duvarlarındaki Kütahya çinileri pencere üstlerine kadar yerleştirilmiştir. Nesih yazılı sureler

ve ayetler mihrabın alınlığında yer almaktadır. Kelime-i Tevhid yazısını süsleme olarak mihrap bordürlerinde de görebiliriz. Boyalı mimber, künde-kari tekniği ile yapılmıştır. Camdaki ahşabın üzerindeki boyama nakışlar Nakkaş Mustafa'ya aittir. Cami sol kible köşesinden Ogüst Tapınağı'na bitişiktir. Eskiden caminin sağında zaviye ve kısmen de mezarlık bulunmaktaydı. Bu mezarlığın önemli bir kısmı kaldırılmıştır ve Tacüddün Camii mezarlığına nakledilmiştir.

HALLACI MAHMUT MESCİDİ:

Ankara'nın merkezi işyeri Ulus'ta bulunmaktadır. Kitabesine göre H.(1545) tarihinde Abdullah Bin Ali tarafından yapılmış olan eserin üç yanına aykırı yıllarda yapılmış olan ilavelerle bir cephe hariç, diğer cepheler esas karakterini kaybetmiştir. 1295 H.(1878) de kurşunları sökülmüş ve 1950-1955 de de tamir edilmiştir. Kare planda küçük bir mescit olarak yapılmış eserin beden duvarları tamamen moloz taştandır. taşlar arası kırmızı bir harç ile derz yapılmış olan mescidin her duvarında sivri

kemerli 2 şer pencere bulunmaktadır. Beden duvarlarının üzerinde mekanı örten kubbe dıştan sekizgen kasnaklı olmasına mukabil içten mukarnaslarla süslü köşe tropmları üzerine oturmaktadır. Kasnak kısmında dışarı açılan tepe pencereleri alçı şebekeli ve renkli camdır. Kuzey cephede büyük niş içine alınmış olan giriş kapısı mermer söveli ve basık yay kemerlidir. Beden duvarları moloz taştan derzli olarak yapılmış olmasına mukabil giriş kapısının nişi tuğlalıdır. Kapı

kemerli üzerindeki iki kitabeden üsttekinde mescidin mimarının adı ve inşa tarihi alttakinde ise mescide yapılan tamirat belirtilmiştir. Mescidin kible duvarındaki mihrap dikdörtgen nişli ve mukarnaslıdır. Niş kenarları geçmelerle süslüdür. Niş köşe dolguları yanyana ve içleri rozetli küçük sekizgenlerle süslüdür. İç mekan yakın yıllarda yapılmış renkli kalem işleri ile kaplanmıştır.

İBADULLAH CAMİİ:

Hacı Doğan Mahallesi Sulu Han ve Çerkez sokaklarının kesiştiği köşede bulunan eser 17. yüzyıl başında yapılmış olup member ve tavanda bulunan aşı boyalı nakışlar Nakkaş Mustafa'ya mal edilmektedir. Boyuna uzanan dikdörtgen plandaki Camii'nin

beden duvarları temel hizasına kadar blok kesme taştan, üst kısımlar kerpiçten yapılmıştır. Sadece kuzey cephenin bir kısmı tuğladır. Arazinin meyilli oluşu dolayısıyla batı cephe diğer yanlara göre biraz daha yüksektir. Kerpiç beden duvarları ağaç hatıllarla yatay hatlar halinde bölümlere ayrılmış ve kerpiç duvarlar takviye edilmiştir. Kuzey cephe diğer cephelerden farklı olup ağaç ayak Camiindeki gibi burada da 3 büyük kemer

cepheyi süsler. Bugün kapalı bir son cemaat yeri haline getirilmiş olan kuzey cephenin orta kemeri yan kemerlerden daha küçüktür. Orta kısımdaki bir kapı ile mescide girilmektedir. duvarlarında mekanı aydınlatan pencereler iki sıra halinde olup batı cephede her iki sırada 4'er pencere vardır. Birinci sıra pencereler söveli ve sivri kemer alınlıklarıdır. ikinci sıra pencereler gene sivri kemerli fakat içleri alçı şebekelidir.

Kuzey cephede son cemaat yeri kemeri üzerinde mahfile açılan pencereler gene sivri tuğla kemerlidir. Kuzeybatı köşede caminin son cemaat yeri ile esas ibadet mekanının birleştiği kısımda, beden duvarları üzerinde silindirik tuğla gövdeli minare yükselir. taş kuşaklarla bölümlere ayrılmış olan minare ilk yapıya ait değildir. Düz tavanlı son cemaat yerini takiben ikinci bir kapı ile geçilen esas ibadet mekanı, uzunca bir dikdörtgen

olup, doğu duvarının yarı yüksekliği açılarak yanına bir katı bir bölüm daha ilave edilmiş ve Camii'nin mekanı genişletilmiştir. Kalın bir kiriş ve beton direkle desteklenen doğu duvarının açılmış olması Camii'nin esas karakterini bozmaktadır. Mekanın üzerini örten ahşap tavan, mahfil kısmında daha eskidir. Mahfil tavanı ortasındaki altıgen göbeğin kenar pervazları nakışlıdır. Dikdörtgen olan birinci sıra pencerenin

üzerindeki ikinci sıra pencerele sivri kemerli ve alçı şebekelidir. Mihrap kible duvarında tavana kadar yükselmekte ve mihrap nişi üç bordürle çevrilmektedir. İç ve dış bordürlerde Kelime-i Tevhit yazıları birbiri ardı sıra devam etmekte, iki bordür arasında ise örgü motifleri ile süslü 3'lü bordür yer almaktadır. Niş 5 kenarlı ve köşeleri sütuncelerle, niş köşe dolguları geçmelerle süslenmiştir. Bütün kenarları dolaşan ve mihrabı ortasından

ikiye ayrılan ahşap kuşakta motifler arasında, kırmızı, sarı ve siyah renkli nakışlarla süslenmiş ve ortalarındaki kartuşlar içinde ayetler yazılmıştır. Ahşap minberi zincirli camii minberinde olduğu gibi aşı boyalı nakışlarla süslü iken üzerine sürülen vernik tabakası altında nakışlar görülmez hale gelmiştir. İbadullah Camii nakışlarında da Zincirli camii'nde olduğu gibi karanfil, hatayi, rozet, gül, rumi ve yaprak motifleri işlenmiştir.

Merdiven teşkil edecek şekilde ortadaki çok köşeli yıldız göbek etrafında teşkil olunmuştur.

KARACABEY CAMİİ:

1444 yılında yapılan Bursa tipi (t) planlı caminin taç kapısı çok güzeldir, yanında kubbeli türbesi ve hamamönünde, çifte hamamı

bulunur. Karacabey Mahallesi Samsun Sokakta bulunan ve büyük bir avlu içinde bulunan camii, Ankara'nın en değerli bir kaç eseri arasında yer almaktadır. 1484 tarihli vakfiyesine göre, Osmanlı Beylerinden Karacabey tarafından inşa ettirilmiştir. 1310 H.(1894) yılında eski eserler ve 1965'de Vakıflar Genel Müdürlüğünce onarılmış olan eseri yan

mekanlı camilerden olup planı, kuzeyde beş bölümlü bir son cemaat yeri arasında gizlenmiş yan mekanlarla birlikte esas ibadet mekanı ters T planını meydana getirmektedir. Eserin bugün son cemaat yeri ve yan mekanları orjinal durumunu muhafaza etmekte, fakat güney kısmındaki esas ibadet mekanının uzantısı 1895 zelzelesinde yıkılmış ve 2.Abdülhamit zamanında

onarılarak evvelce kubbeli olan esas ibadet mekanının üzeri ahşap bir tavanla örtülmüş bulunmaktadır.

Ancak bugünkü durumda, güney taraftaki esas ibadet mekanının beden duvarları iki yapıya ait temel duvarlarından daha içerde yapılmıştır. Boyuna dikdörtgen olan esas ibadet mekanı, evvelce iki bölüm halinde olup ortadan büyük bir kemerle ayrılmış ise de,

bu gün ahşap düz tavanlıdır. Kuzey kısmında son cemaat yerine bitişik olan yan mekanlar, birer kapı ile orta mekana açılmakta ve intikali Türk üçgenleri ile sağlanan kubbe ile örtülü bulunmaktadır. Batı köşedeki mekanın büyük kısmı yıkılmış ve yeniden yapılmıştır. Kuzey cepheyi tamamen kapatan son cemaat yeri beş bölümlü olup orta bölümün iki yanında

dikdörtgen iki yanında
dikdörtgen iki paye bulunur.
Son cemaat yerinin iki yanı
yan mekanların duvarları
uzantısı ile ortadaki giriş
kısımının iki yanında bulunan
payeler arasında birer sütun
ve bunlara istinat eden beş
sivri kemer tuğladan
yapılmıştır. Sütunlar üzerinde
Bizans yapılarından getirilmiş
başlıklar kullanılmış ve bütün
kemerler meşe ağacından
dört köşe yontulmuş gergi

ağaçları ile birbirina
bağlanmıştır

KARYAĞDI TÜRBESİ:

Karyağdı Türbesi İtfaiye Meydanı'ndadır. Kurşunları dökülmüş, kubbesi yer yer çatlamış olan bu türbe birçok kez onarım görmüştür.

Üzerinde Hicri 985 (Miladi 1577-78) tarihi yazılıdır. Bir dileği üzerine yazın kar yağdırdığı söylenen Karyağdı Hatun adına yaptırılmıştır. Karyağdı Hatun olarak anılan zat hakkında anlatılanlar ise şöyledir: Ankarada Şimdiki opera meydanı adıyla anılan meydandaki Karyağdı Hatun türbesinde yatmakta olan kişi onbeşinci yüzyılın ortalarında yaşamış olan Karyağdı Hatun Adıyla anılan kişidir.

Türbede birde kitabe var;
"Ah! vaveylâ ki cellâd felek
Hâke saldı bu güli nazikteri
Cennetinden kabrine
revzenler aç Rahmin ile bula
daim ruşeni Erdi hâtiften de
anın tarihi Cilvegâhı ola
cennet gülşeni." Hikâye
şöyle; Ankara'nın en güzel
kızlarından biri al duvak
takınıp gelin olmuş. Vardığı
genç yağız yakışıklı bir
Ankara efesi, kadir-kıymet
bilir bir kişiymiş. Birbirlerini

pek sevmişler, pek
anlaşmışlar. Gel zemen git
zaman aradan vakitler
geçmiş , gelin kızın al duvağı
solmadan kaynata, kaynana
başlamışlar tazenin yüzüne
bakmaya... Bir torun
istiyorlar, gelin gibi elâ gözlü,
oğul gibi çatık kaşlı, koçyiğit,
nurtopu bir torun! Günün
birinde evin yaşlıları gelin
kızın betine benzine
bakmışlar da işi
anlayıvermişler; Allah izni,

pirler himmeti ile gelin hanım hamileymiş meğer! Eh! aş ermek kadın töresinde haktır, helaldir, ayıplayanın başına tez gelir. Bizim gelinde aş eriyor diye kimse ayıplamaz. ayıplamaz ama yavrucak öyle bir şeye aş erer ki bulup buluşturmak müşkülün müşkülü. Çünkü taze gelin, ağustos ayında kar ister. Herkes yayla güneşinde buram buram terlerken o, ortalığa yağın lapa lapa kar

rüyaları görür.. Gecenin ortasında içini bir ateş basar dudakları suya hasret kalan bozkır toprağı gibi şahrem şahrem yarılr. Kızcağız kâh ağlar sızıldanır, kâh utanır, susar. Ama onunla birlikte kocasında yanar, yakılır, döner dönenir. Elinden gelen olsa esirgemeyecek, dağları devirecek. Kar bu, yola bele dayanmaz ki... Gidip uzaklardan getire. O zaman Şimdiki gibi kolaylıklarda yok

, ne buz dolapları, nede
insanı bir iklimden diğetine
götürecek uçaklar.
Kadıncağz, gündüz
hayalinde kar helvaları yiye
yiye, gece düşünde kardan
adamlarla güreşe boğuşa
bebeğini büyüte dursun, artık
bir an gelmiş dayanamaz
olmuş. Herkesin mişıl mişıl
uykuya daldığı bir sırada
bahçeye çıkıp hem ağlamış
hem istemiş: "Allahım demiş;
Her şey senin elinde! Sen, ol

deyince gökyüzünden karda yağar, nur da yağar! Ver Allahım! lâpa lâpa kar ver, avuç avuç kar yiyeyim, içimin şu bitmez yangını sönsün. Allahım! Allahım! Kar ver Allahım! " Bu an hacet kapılarının açık olduğu mutlu bir an mıydı? Yoksa gelinin yanık sesi hacet kapılarını ardına mı dayadı, kim bilir?!. Bazı işler Allah ile kul arasında sırdır, ne olmuşsa olmuş işte, lâpa lâpa kar

yağmaya başlamış. Tam gelinin rüyasında gördüğü gibi! Yerler bembeyaz olmuş "Kar geliyor, nur geliyor" diye sevinçden iki gözü iki çeşme sel sel ağlayan hatun, avuçlarını açar ıgıl ıgıl inen karları şahrem şahrem dudaklarına götürürmüş. Kar yağmış, gelin yemiş, ta... gün ağarıncaya kadar. Ertesi sabah Ankara'yı bembeyaz karlar içinde görenler büyük bir şaşkınlığa uğramışlar

ama , Allah'a sözünü geçiren gelinin hikâyesi de çabucak ortalığa yayılıvermiş.

Hikâyesi diyoruz çünkü gelinimiz hastadır. Yediği kar ona dokunmuş, yatağa düşmüştür. Kaynanası, kenarı pullu duvağı torununun beşiğine örtmeyi arzuluyordu ama gelinin tabutuna örtmek nasipmiş. Türbedar nine; - "Türbenin üstüne her gece , cümlenin derin uykulara vardığı

saatlerde bir Şey yağar;
karmı yağar , nurmu yağar
bilmem artık, yere dűŐmeden
kaybolur gider" diye ekler.

KURŞUNLU CAMİİ:

Anafartalar Caddesi ile
Kurşunlu Sokağın başında

yer alan Kurşunlu camii'nin kim tarafından yapıldığı bilinmemektedir. Fakat 15.Yüzyıl Osmanlı Mimarisinde sık sık görülen tek kubbeli mescitler tipinde yapılmış olan eserin, kubbesi evvelce kurşunla kaplı olduğundan bu ismi almıştır. Kuzey kısmındaki son cemaat yeri ile birlikte planı dikdörtgen teşkil eden eser, Anafartalar

caddesinin doğusunda meyilli bir arazi üzerinde kurulmuş olduğundan fevkanidir. Kesme blok taşlardan meydana gelmiş temel platformunun üzerinde camii duvarları moloz taşlardan yapılmış ve tuğla hatıllarla takviye edilmiştir. Kuzey cephe üzerinde öne doğru meyilli bir çatı ile örtülü olan cemaat yerinin ön tarafı sonradan

kapatılmıştır. Mescidin beden duvarlarındaki teknik ve işçiliğinden de farklı olan kuzey cephe eserin esas karakterini bozmaktadır. İbadet mekanını teşkil eden tek kubbeli kısmın beden duvarları üzerinde, her kenarda 2 şer adet sivri tuğla kemerli nişler içine alınmış taş söveli pencereleri bulunmaktadır.

Son cemaat yeri, ibadet mekanının beden duvarları ile birleştiği yerde, saçak hizasına kadar yükselen minare kaidesi bedenduvarlarından 5 kenarlı çıkıntı teşkil etmekte, Pabuç kısmına geçerken dar bir silme ile nihayetlenmektedir. Baklavalarla pabuçlar silindirik tuğla gövdeye geçilmektedir. Mescidin

esas yapısına göre çok yüksek ve nisbetsiz olan bugünkü minaresinin 1920 yılında fırtınadan yıkıldığı ve yeniden yapıldığı bilinmektedir. hakikat halde gövde ve şerefedeki farklı malzemeden de anlaşılacağı üzere minarenin bir tamir geçirmiş olduğu muhakkaktır. Bu tamir esnasında eserin sanat değeri düşünülmeden

ve proporsiyonları nazara alınmadan minarenin çok yüksek yapılmış olduğu ortaya çıkmıştır. Şerefe altı kirpisi yarım silindirik ve şerefe korkulukları gene tuğladır. Derzli işlenmiş moloz taştan beden duvarları kirpi saçaklarla yerini, beden duvarlarından biraza daha içerden başlayan sekizgen kasnağa terkeder. 60-70 cm.

yüksekliğindeki kasnağın Doğu-Batı-Kuzey-Güney kenarlarının ortasında birer adet alçı şebekeli penceresi vardır. Gene bir sıra kirpiyi takiben sekizgen kasnağın üzerinde hafif yayvan kubbe üzerini örter. Dış yapısı ile mütenasip olan iç mekanda organları, tam bir vuzuh içinde bulunan mescidin bugün kapalı olan son cemaat yerine açılan

sivri kemerli büyük bir niş içine alınmış taş söveli ve basık yay kemerli giriş kapısının kemer üzenlerine zarif mukarnaslar işlenmiştir. İçte kare mekandan sekizgen kubbe kasnağına tromplarla geçilmekte ve kubbe eteğinde bütün kasnağı birbirleri ile üst kenarlarında birleşen baklavalardan bir kuşak çevirmektedir. Dört

kenarda pencere şeklinde nişler yapılarak, kubbe kasnağında tam bir armoni sağlanmıştır. Kible duvarı ortasında yer alan mihrabı ayrı güzelliğe sahip olan mescidin minberi sonradan ilave edilmiştir. Üç kenarlı mihrap nişinin kenarları düşey durumda dikdörtgen panolar şeklinde tanzim edilmiş ve içleri geometrik geçmelerle süslenmiştir.

Nişin iki köşesini iki sütunce süsler. Mihrap nişinin üzeri 6 kademe halinde mukarnaslarla daralır. Niş içindeki dikdörtgen panoların bittiği ve mukarnasların başladığı yerde Kelime-i tevhit yazılı bir kuşak dolaşır. Köşe dolguları çok alçak kabartma olup alçıdan yapılmış beşgen ve yıldız motifleri ile süslenmiştir.

LEBLEBİCİOĞLU CAMİİ:

Denizciler Caddesinde bulunan Camii, Ankara Müftüsü Kantarzade Mustafa Bey ve oğulları tarafından 125 H. (1713) tarihinde yaptırılmıştır. Büyük bir dikdörtgen teşkil eden

planı, temelden itibaren kalın kerpiç duvarlardan meydana gelmiştir.

Sadece Kuzey cephesinde bugün kapalı olan Leblebicioğlu camii'nin geçirmiş olduğu tamirlerle eski durumuna ait hususiyetleri tamamen yok olmuştur. Ahşap tavanı ince çıtalarla kare bölümlere ayrılmıştır.

Camii'nin kuzey cephesinde bugün kapalı olan cemzet yerinin evvelce iki sütunlu ve 3 kemerli olduğu anlaşılmaktadır. Mihrabı, mekanın çok yüksek olmasına rağmen tavana kadar devam etmekte olup niş etrafında en dışta Kelime-i tevhit yazısı ve onun içinde örgülü ve en

içte Ayet-el Kürsi yazılı
iççe üç bordür ile
çevrilmiş bulunmaktadır.

KİTABESİ:

Ol cenabı Mufti Akara
Seyyit Mustafa, yani
Kantar Zade efendinin al
merd hüda Cümle evkatı
salah üzre etmiş idi
güzan, kariyü'l Kur'an idi al
zâtı ekrem daim. Çiin işitti
ircil emrini hafiften o pir

Cani dil birle edüp ol emri
hakka iktida Edicek
oğullarına tavsiye-i hayrile
Yaptılar bu camii belayı
onlar biyriye. Ya ilahi fahri
alem hürmetine kıl kabul
Ecri ezafiyle me'cur eyle fi
yevmil ceza. İşbu hayri
vaki eyle defteri lef ile
Sayeban et fevkına
mahserde evnanı
huda. Hem kim okur

ruhuna bir fatiha ihlası ile
Anı'da Cennette yarap
eyle can-ı enbiya. Hızıya
kıldım dua bir le onun
tarihin İş bu camile be ola
firdevsi can Mustafa 1125
Hicri (1713)

**MUSAFİR FAKİH
MESCIDİ:**

14. yüzyılda yapılan
Kale içindeki Altışı
Sokağındadır.

Dikdörtgen planda çok
basit ve küçük bir
yapıdır. Kerpiç duvarlı
ve ahşap tavanlı
mescidin kible
duvarında mihrabın iki
yanında iki alçı şebekeli
penceresi

bulunmaktadır. Alçıdan yapılmış mihrabın üç kenarını Kelime-i Tevhit yazılı bir bordür çevirmektedir. Mihrabın üzerinde Ayet-el Kürsi yazılmış bir kitabe yer alır. Mihrabın en üst kenarı Akantus yaprakları ile nihayetlenmektedir.

Mescidin minaresi ahşaptır. Son cemaat yerinin önündeki mezarın mescide ismini veren Misafir Fakih'e ait olduğu sanılmaktadır. Mabedin duvarı minarenin son cemaat yerinin solundadır.

RESUL CAMİİ:

Akbaş Mahallesi
Arslanhane ve İnegöl
Sokaklarının kesiştiği
yerde bulunan iki
şerefeli Camii,
yaptıranın ismine
İzafeten Resul Efendi

Camii olarakta
tanınmaktadır. 1085
Hicri (1674) tarihli olan
eser meyilli bir arazi
üzerinde fevkani ve
boyuna dikdörtgen
planda kerpiç duvarlı
olarak yapılmıştır.
Doğu kenarına bitişik
minaresi 2 şerefeli
olarak yapılmış

olduğundan 2 şerefeli
Camii ismini almıştır.
Eserin planı aslında
muntazam bir
dikdörtgen değildir.
Doğu kenarda beden
duvarları kuzey
köşeye doğru hafif
dalarak Camii'nin planı
5 höşeli hale gelmiş
ise de bu durum pek

fark edilmez. Arazinin çok meyilli oluşu Camii'nin altınta birde bodrum katı konmasına ve Kuzey cephede duvarların daha yüksek yapılmasına sebep olmuştur. Beden duvarlarının üzerindeki kiremitli çatı çift kırmalı

ve tavan ahşap olup duvarlar ağaç hatıllarla takviye edilmiştir.

Doğu kenarda beden duvarlarından çıkıntı teşkil eden minarenin Kare Kaidesi kesme taştandır. Pabuç kısmından itibaren tuğladan silindirik gövde üzerinde iki

şerefesi
bulunmaktadır. Güney
cepheye göre daha
dar olan Kuzey
cephede, beden
duvarlarına dahil
edilmiş kapalı bir son
cemaat mahalli
bulunmakta, ikinci bir
kapı ile esas ibadet
mekanını örten tavan

içine çitalarla kare bölümlere ayrılmış olup tavanın ortasında geçme motiflerle süslü sekizgen göbek yer alır.Cami'nin beden duvarlarında 2 sıra halinde pencereler açılmış olup bunlardan alt sıradakiler üsttekilere göre daha,

dikdörtgen ve kenar
pervazları aşıboyalı
nakışkarla süslüdür.
Kible duvarının
ortasındaki mihrabı
Ankara Camilerinin
hemen hepsinde alçı
kaplamalı ve tavana
kadar yükselmektedir.
Kible duvarının
1/3'ünü kaplayan

mihrap, beden
duvarlarından hafif
çıkıntı teşkil eder. Beş
kenarlı mihrap nişinin
etrafı en dışta Kelime-i
tevhit yazılı, bunun
içinde birinci
bordürden daha geniş
ve birbirine geçmiş
dairelerle süslü
üçüncü bir bordürle

çevrilmiştir. Niş içindeki her kenar dar ve uzun dikdörtgen panolar meydana getirmekte, üst kısım kademeli mukarnaslarla sivrilerek nihayetlenmektedir. Niş üzerindeki köşe dolguları ise gene

birbirine geçmiş
dairelerle süslenmiştir.
Bordürlerin içinde ve
mihrap nişinin
üzerinde köşe
dolguları ise gene
birbirine geçmiş
dairelerle
süslenmiştir. Bordürleri
n içinde ve mihrap
nişinin üzerinde ayet

yazılı iki kitabe yer alır.
Batı cephede pencere
ve dolapların
pervazlarındaki aşı
boyalı nakışlar
17.yüzyıl karakterini
taşımaktadır.Kuzey
cephede bulunan giriş
kapısının üzerindeki
kitabede 1085 Hicri
tarihi okunur.camii'nin

maihil tavanı, pencere, dolap pervazlarındaki nakışlarda kırmızı, siyah, sarı ve yeşil renklerde kıvrık dal ve yapraklar arasında gül, karanfil motifleri işlenmiştir. Minberi de diğer kısımlar gibi eski olmasına rağmen yağlı boya ile boyanmış

olduğundan esas
güzelliğini
kaybetmiştir. Merdiven
altı üçgen panosu
geçmeler halinde
yapılmış ve diğer
ahşap organlarda gibi
aşı boyalı nakışlarla
süslenmiş fakat
boyanmış olduğunda
motiflerle bozulmuştur.

Müezzin kürsüsünün
üzerinde gamalı bir
haç oyulmuştur.